

21.8.1989

**RIKSARKIVETS ANVISNINGAR RÖRANDE SKYDD AV HANDLINGAR I
UNDANTAGSFÖRHÅLLANDEN**

Riksarkivet har efter behandling i plenum fattat beslut om att med stöd av 10 och 14 § i arkivlagen (184/81) utfärda följande anvisningar rörande skydd av statliga och kommunala myndigheters och inrättnings handlingar och därmed jämförbara upptagningar i undantagsförhållanden. Anvisningarna kan också i lämplig utsträckning tillämpas av sådana samfund och stiftelser som sköter i arkivlagens 2 § och 1 moment avsedda offentliga uppgifter. Dessa anvisningar träder i kraft 1.9.1989 och är därefter i kraft tills vidare. De nya anvisningarna ersätter de av statsrådet 11.10.1962 stadfästa allmänna anvisningarna för skyddandet av statens ämbetsverks och inrättnings arkiv som upphävts av statsrådet i ett beslut av 29.6.1989. Beslutet träder i kraft 1.9.1989.

Anvisningarnas syfte

Syftet med dessa anvisningar är att trygga de statliga och kommunala myndigheternas fortsatta verksamhet samt att bevara sådant material som är av värde för forskningen i undantagsförhållanden. Med handlingar avses i dessa anvisningar också med handlingar jämförbara upptagningar.

För att säkerställa ADB-funktionen iaktas av finansministeriet utfärdade särskilda instruktioner för beredningsplanering.

Undantagsförhållandenas effekt

I dessa anvisningar har följande av försvarsrådet definierade undantagsförhållanden beaktats:

- katastrof
- ekonomisk kris
- krigshot
- väpnat anfall.

I de flesta fallen påverkar undantagsförhållandenas karaktär inte i någon högre grad förvarandet av handlingar; handlingarna är bäst skyddade i sådana slutarkiv som uppfyller riksarkivets anvisningar angående arkivutrymmen.

Skyddet - ledning och ansvar

Ledningen för respektive ämbetsverk eller inrättning ansvarar för beredning och verkställande av skyddsplan för handlingar. Särskild ansvarig person bör utses för beredande och upprätthållande av skyddsplan.

Den ansvariga personen bör vid utarbetande av skyddsplan beakta övriga beredskaps- och skyddsplaner samt arkivstadgan för respektive ämbetsverk eller inrättning.

Grundtrygghet

Skyddet av handlingar bör även i undantagsförhållanden så långt som möjligt bygga på de normala förhållandena. **Det framgångsrika skyddet av handlingar i undantagsförhållanden förutsätter grundberedskap redan under normala förhållanden, d.v.s. att myndigheterna handhar sin arkivfunktion i enlighet med gällande arkivlagstiftning.** Ett ämbetsverk eller en inrättning bör ha en arkivstadga, dess handlingar bör förtecknas och gallras samt uppbevaras i enlighet med riksarkivets anvisningar angående arkivutrymmen.

Säkerhetskopior kan framställas av de handlingar och databaser som är absolut oundgängliga för ämbetsverkets eller inrättningens verksamhet eller av stor betydelse för forskningen. Dessa säkerhetskopior kan tillverkas genom mikrofotografering, utdata i form av magnetbandskopior eller COM-film. Kopiorna borde redan under normala förhållanden uppbevaras i andra utrymmen och helst på annan ort än originalen.

Gruppering och skydd av handlingar i undantagsförhållanden

Med tanke på skyddsplanen för handlingar bör varje ämbetsverk och inrättning fastställa skyddsbehovet för alla handlingar samt de åtgärder som skall vidtas för att skydda dem under krissituationer. Handlingarna bör indelas i tre grupper med tanke på skyddsplanen för handlingar:

- 1) handlingar som är nödvändiga för den fortsatta verksamheten
- 2) handlingar som bör skyddas med tanke på forskningen eller av juridiska och ekonomiska skäl
- 3) övriga handlingar.

De handlingar som är nödvändiga för den fortsatta verksamheten kan härledas från de lagar, föreskrifter och administrativa direktiv som styr resp. ämbetsverks eller inrättnings verksamhet. Vid definierande av dylika handlingar bör man hålla sig till sådana betydelsefulla handlingar som tryggar basfunktionerna inom resp. myndighet också i undantagsförhållanden.

På grund av sin karaktär förvaras handlingar tillhörande den första gruppen under normala förhållanden vanligen i kontorsutrymmen. I undantagsförhållanden flyttas handlingarna i säkerhet och i evakueringskedet evakueras handlingar tillhörande denna grupp först.

Material som är av stor betydelse för forskningen har i arkivstadgan avdelats för varaktig förvaring. Också handlingar som är av stor juridisk eller ekonomisk betydelse för enskilda eller samfund bör tryggas. Handlingar tillhörande denna grupp förvaras vanligen i slutarkiven och kräver sålunda inte några åtgärder i undantagsförhållanden såvida man inte under krigstillstånd blir tvungen att flytta dem till annan plats.

Till den tredje gruppen hör handlingar som inte kräver några särskilda säkerhetsåtgärder i undantagsförhållanden. Om dessa handlingar förvaras i slutarkiven kan man dock bli tvungen att flytta dem till annan plats för att få plats för det material som hör till den första gruppen.

Vid uppgörande av skyddsplan bör man beakta att handlingarnas plats i nämnda grupper kan variera beroende på deras ålder samt hurvida de är i kraft eller ej.

Dessutom bör man beakta att varje grupp av handlingar kan innehålla för statens eller enskild persons säkerhet **viktiga handlingar och databaser** som inte får komma i fel händer. Vid planering av skyddet för dessa handlingar bör man fästa särskild uppmärksamhet vid dataskyddet.

Skyddsplanen för handlingar - innehåll

Varje ämbetsverk och inrättning bör utarbeta en skyddsplan för sina handlingar. Planen bör ingå som en bilaga i den skyddsplan som uppgjorts i enlighet med inrikesministeriets beslut om ämbetsverks- och inrättningskydd.

Följande omständigheter bör framgå ur skyddsplanen för handlingar:

- de personer som verkställer planen
- arkivbildnings- eller arkiveringsplanen
- en förteckning över de handlingar som hör till den första gruppen samt handlingar som hör till den andra men inte skall förvaras varaktigt. De handlingar som skall förvaras varaktigt framgår ur ämbetsverkets eller inrättningens arkivbildnings- eller arkiveringsplan
- de praktiska åtgärder som vidtas för att överföra handlingar tillhörande den första gruppen till slutarkivutrymmen.

De ämbetsverk och inrättningar som inte i alla undantagsförhållanden kan skyddas eller säkerställa sin fortsatta verksamhet på den nuvarande stationeringsorten bör dessutom utarbeta en överföringsplan i samråd med skyddschefen.

Tilläggsuppgifter om iakttagandet av dessa anvisningar erhålles av riksarkivet.

Riksarkivarie

Veikko Litzen

Arkivråd

Pirkko Rastas